

OKTATÁSI HIVATAL
BUDAPESTI PEDAGÓGIAI OKTATÁSI KÖZPONT

VERSENYKIÍRÁS
Az Oktatási Hivatal Budapesti Pedagógiai Oktatási Központja
által meghirdetett

**Horváth Mihály tehetséggondozó és múzeumbarát történelemverseny általános
iskolásoknak**

2019/2020. tanév

A verseny pedagógiai célja: A tantárgy, illetve tudományág iránt kiemelt érdeklődést mutató tanulók ismeretszerző, rendszerező, alkalmazó, írásbeli és szóbeli szövegalkotó képességének fejlesztése, valamint a tehetséggondozás a verseny fő célja. Szervesen felhasználva és építve a cél elérésében a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum által őrzött és kapcsolódó forrásokra, amivel pedig az általános műveltség bővítése és a magyar történelem szélesebb körű megismertetése a cél.

*„Így válhatik a Magyar Hadimúzeum azzá, aminek lennie kell:
hadimúltunk tudós ismertetőjévé, hőseinknek és tetteiknek kegyeletes dicsőítőjévé
s a jövő nemzedékek lelkesítő tanítójává!”*
(Aggházy Kamill alezredes 1928.)

A verseny kategóriái korcsoportok és témakörök szerint:
A versenyt két korcsoport számára, 3-3 kategóriában hirdetjük meg.

I. kategória: A fővárosi általános iskolák **5-6. évfolyamai** részére.

I/a kategória: **A szabadságharc hadserege**

I/b kategória: **Rákóczi hadnagya**

I/c kategória: **Egy francia követ Rákóczi udvarában**

II. kategória: A fővárosi általános iskolák **7-8. évfolyamai** részére.

II/a kategória: **Légy Te is tárlatvezető! Egy elrejtett hadsereg**

II/b kategória: **Ostromnapló: Budapest, mint erőd**

II/c kategória: **Maradni vagy átállni? Tábornokok a magyar-német fegyverbarátságról**

Hat- és nyolcosztályos gimnáziumok esetén az azonos korosztályú tanulók jelentkezését is elfogadjuk.

A verseny jellege, részei:

A verseny két fordulóból áll.

Az **első fordulónak** a versenyzőknek aktívan részt kell venniük a Hadtörténeti Múzeum korcsoportnak megfelelő foglalkozásán. Ezután a látott, tapasztalt ismereteket és az egyéni kutatás eredményeit, maximum 5 oldal terjedelmű dolgozatban kell összefoglalni.

A **második forduló szóbeli jellegű**: a Hadtörténeti Múzeumban egy szakmai zsűri előtt szóban is bizonyítani kell a témában való jártasságot, megszerzett ismereteket.

A verseny fordulói:

Az első forduló:

Helyszíne: Hadtörténeti Múzeum

Időpontja:

5-6. osztályosok: **2019. november 13.** (szerda) 14:00 – 17:00

7-8. osztályosok: **2019. november 14.** (csütörtök) 14:00 – 17:00

A **pályamunka beadásának időpontja: 2020. február 17.**

Helyszíne: Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium (1082 Budapest, Horváth Mihály tér 8.), e-mail cím: horvathmihalyverseny@gmail.com

A második forduló(döntő):

Időpontja: **2020. április 23.** (csütörtök) 10:00 – 16:00

Helyszíne: Hadtörténeti Múzeum (1014 Budapest, Kapisztrán tér 2-4.)

A verseny témája, ismeretanyaga, a felkészüléshez felhasználható irodalom:

„Vedd a zászlót, vedd szellemkedbe,

S vidd előttünk, mint hajdan vivéd,”

Petőfi Sándor: Rákóczi

I/a kategória: A szabadságharc hadserege

Mutasd be a szabadságharc kuruc haderejének létrejöttét, felépítését. Dolgozatodban térj ki a kuruc kor fegyverzetének, felszerelésének és harcmodorának ismertetésére is! Munkádba beépítheted összehasonlításként a Rákóczi katonáival szembenálló labanc haderő bemutatását is.

I/b kategória: Rákóczi hadnagya

Éld bele magad egy kuruc katona mindennapjaiba, aki naplószerűen számol be II. Rákóczi Ferenc mellett töltött szolgálatáról. Dolgozatodban visszaemlékezve mutasd be fejedelem személyét, végig kísérve őt ifjúkorától a harcok végéig és a törökországi száműzetéséig.

I/c kategória: Egy francia követ Rákóczi udvarában

Egy Magyarországra látogató francia megbízott szemüvegén keresztül mutasd be a szabadságharc fő eseményeit, annak kiváltó okait és a fejedelem külpolitikai kapcsolatait. Írásod tartalmazza a Rákóczi-kor államának ismertetését is, hiszen jelentésedet a Napkirálynak, XIV. Lajos francia királynak kell megküldened!

II. kategória: A fővárosi általános iskolák **7-8. évfolyamai** részére.

*„A siker nem döntő, a kudarc nem végzetes:
a bátorság, hogy folytasd, ez az, ami számít.”*

Churchill

II/a kategória: Légy Te is tárlatvezető! Egy elrejtett hadsereg

Az 1920. június 4-i trianoni békediktátum aláírása katasztrofális helyzetbe hozta a magyar haderőt, hiszen nemcsak annak létszámát és fegyverzetét korlátozta, de lehetetlen helyzetbe hozta a hadianyaggyártást és a kutatás-fejlesztést is. A magyar katonai felső vezetés az 1920 és 1938 időszakban hatalmas erőfeszítéseket tett, egy, az ország védelmére alkalmas hadsereg létrehozására a Szövetséges Katonai Ellenőrző Bizottság 1927-ig rendszeres majd eseti ellenőrzései mellett. A téma célja a békeszerződés, a magyar haderőre gyakorolt hatása, valamint a tilalmak kijátszását célzó törekvések elemző bemutatása, egy múzeumi tárlatvezetés formájában. A felkészüléshez a szakirodalmon túl, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum „Piavétől a Donig, Dontól a Dunáig” című kiállítása nyújt segítséget.

II/b kategória: Ostromnapló: Budapest, mint erőd

Magyarország második világháborús szerepvállalásának nemzetközileg legismertebb eseménye az ún. „Budapest Festung” vagyis az erődvárossá nyilvánított magyar főváros 1944/1945-ös ostroma. A szovjet csapatok 1944 karácsonyán mintegy 79000 főnyi magyar és német katonát kerítettek be. Az esemény külön tragédiája, hogy a budapesti és a környékről ide menekült polgári lakosságnak is a városban kellett átvészelnie a harcokat. A téma célja megemlékezni a katonák és civilek áldozatvállalásáról. Ostromnapló címen az ajánlott irodalomra, köztük a visszaemlékezésekre alapozott, fiktív naplókat várunk német, szovjet, magyar katona vagy civil szereplő szemszögéből.

II/c kategória: Maradni vagy átállni?

Tábornokok a magyar-német fegyverbarátságról

A magyar állam revíziós törekvései a második világháború kitörésekor csak a nemzetiszocialista Németország és a fasiszta Olaszország támogatásával voltak realizálhatók. Az 1938 és 1941 között visszatért területeknek azonban minden alkalommal megvolt az ára: a Népszövetségből való kilépés, a Háromhatalmi Egyezményhez való csatlakozás, végül a háborúba való belépés. A Tengelyhatalmak melletti elköteleződés azonban a háború későbbi

szakaszában egyre inkább terhessé vált, folyamatos meghasonulásra kényszerítve a magyar államot. A magyar katonai elit egyes tagjai viszonya szövetségeseihez korántsem volt olyan felhőtlen, mint a korabeli filmhíradók, vagy sajtótermékek bemutatták. A téma célja egy tábornok (Nagybacsoni Nagy Vilmos, Lakatos Géza és Szombathelyi Ferenc), német-magyar szövetségről, az ország háborús helyzetéből és az abból való kilépés lehetőségeiről alkotott gondolatai és tetteinek feldolgozása, fiktív napló vagy esszé formájában.

A pályamunkák elkészítéséhez **ajánlott irodalomjegyzék** korcsoportonként és témakörönként:

5-6. osztályosok számára:

I/a kategória: A szabadságharc hadserege

BÁNKÚTI Imre: A Rákóczi-szabadságharc (1703–1711). In: *Nagy Képes Milleniumi Hadtörténet*. Budapest, 2008. 215 – 229.

CZIGÁNY István: A Rákóczi-szabadságharc hadserege. A gyors siker titka. = Rubicon, 2004. (15. évf.) 1. sz. 13–19.

CZIGÁNY István: A katonaság és az ónodi országgyűlés. = *Hadtörténelmi Közlemények*, 2007. (120. évf.) 4. sz. 1175–1194.

https://epa.oszk.hu/00000/00018/00068/pdf/EPA00018_hadtortenelmi_2007_04_1175-1194.pdf

GEBEI Sándor: *A Rákóczi-szabadságharc 1703–1711*. Budapest, 2009.

KIS Domokos Dániel – R. VÁRKONYI Ágnes: *A Rákóczi-szabadságharc*. Budapest, 2004.

MAGYARI András: *II. Rákóczi Ferenc erdélyi hadserege*. Budapest, 1994.

MÉSZÁROS Kálmán: A trencsényi csata, 1708. augusztus 3. = Rubicon, 2002. (13. évf.) 1. sz. 40–42.

MÉSZÁROS Kálmán: *II. Rákóczi Ferenc tábornokai és brigadérosai: a kuruc felső vezetés létrejötte és hierarchiája, 1703–1711*. Budapest, 2006.

R. VÁRKONYI Ágnes: *A kuruc kor hősei*. Budapest, 2006.

SOMOGYI Győző: *A Rákóczi-szabadságharc hadserege 1703-1711*. Budapest, 2018.

I/b kategória: Rákóczi hadnagya

GEBEI Sándor: *A Rákóczi-szabadságharc 1703–1711*. Budapest, 2009.

GEBEI Sándor: *Sorsfordítók a magyar történelemben. 5.: II. Rákóczi Ferenc*. Budapest, 2018.

HECKENAST Gusztáv: *Ki kicsoda a Rákóczi-szabadságharcban?* Budapest, 2005.

II. Rákóczi Ferenc emlékiratai a magyarországi háborúról 1703-tól annak végéig.

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Szovegyujtemeny-szovegyujtemeny-1/a-kuruc-kor-irodalma-A2A/ii-rakoczi-ferenc-1676-1735-A2C/emlekiratok-reszletek-A2D/rakoczi-ferenc-fejedelem-emlekiratai-a-magyarorszagi-haborurol-1703-tol-annak-vegeig-A36/>

II. Rákóczi Ferenc válogatott levelei. <https://mek.oszk.hu/08300/08339/08339.htm>

KÖPECZI Béla – R. VÁRKONYI Ágnes: *II. Rákóczi Ferenc*. Budapest, 2004.

KÖPECZI Béla: *A bujdosó Rákóczi*. Budapest, 1991. 334 – 351; 450 – 463.

MÉSZÁROS Kálmán: A trencsényi csata, 1708. augusztus 3. = Rubicon, 2002. (13. évf.) 1. sz. 40–42.

Mikes Kelemen: Törökországi levelek. <https://mek.oszk.hu/00800/00880/html/>

R. VÁRKONYI Ágnes: *II. Rákóczi Ferenc 1711–2011*. Budapest, 2011.

R. VÁRKONYI Ágnes: *A kuruc kor hősei*. Budapest, 2006.

R. VÁRKONYI Ágnes: *II. Rákóczi Ferenc, 1676 – 1735*. Vaja, 2004.

Tarján M. Tamás: 1708. augusztus 3. | Rákóczi vereséget szenved Trencsénnél. http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1708_augusztus_3_rakoczi_vereseget_szenved_trencsennel/

Tarján M. Tamás: 1711. április 30. | Majténynál a kurucok leteszik a fegyvert. http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/1711_aprilis_30_majtenynal_a_kurucok_leteszik_a_fegyvert/

I/c kategória: Egy francia követ Rákóczi udvarában

II. Rákóczi Ferenc válogatott levelei. <https://mek.oszk.hu/08300/08339/08339.htm>

BARTA János, ifj.: Nyugat-Európa és Rákóczi. = História, 2003. (25. évf.) 3. sz. 7–12.

GEBEI Sándor: *A Rákóczi-szabadságharc 1703–1711*. Budapest, 2009.

GEBEI Sándor: *Sorsfordítók a magyar történelemben. 5.: II. Rákóczi Ferenc*. Budapest, 2018.

HECKENAST Gusztáv: *Ki kicsoda a Rákóczi-szabadságharcban?* Budapest, 2005.

KÖPECZI Béla: *A bujdosó Rákóczi*. Budapest, 1991. 114–134. 169–178.

KÖPECZI Béla: *Rákóczitükör. Naplók, jelentések, emlékiratok a szabadságharcról*. 1– 2. köt. Budapest, 1973.

R. VÁRKONYI Ágnes: *II. Rákóczi Ferenc 1711–2011*. Budapest, 2011.

7-8. osztályosok számára:

II/a kategória: Légy Te is tárlatvezető! Egy elrejtett hadsereg

ABLONCZY Balázs: *Trianon legendák*. Jaffa Kiadó Budapest, 2010.

DOMBRÁDY Lóránd - Germuska Pál - Kovács Géza Péter - Kovács Vilmos: *A magyar hadiipar története. A kezdetektől napjainkig 1880-2015*. Zrínyi kiadó, Budapest. 2016.

DOMBRÁDY Lóránd-TÓTH Sándor: *A Magyar Királyi Honvédség 1919-1945*. Zrínyi Kiadó, Budapest. 1987.

Dr. KOVÁCS Vilmos: *A trianoni békediktátum hatása a magyar hadiiparra 1920-1932*. In: A honi hadiipar és külkapcsolatai századunkban. Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest. 1998.

ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Osiris Kiadó, Budapest. 1999.

ROMSICS Ignác: *A trianoni békeszerződés*. Osiris Kiadó, Budapest 2007.

TÓTH László: *A Magyar Királyi Honvédség egyenruhái*. Huninform könyvek, Budapest. 2009.

ZEIDLER Miklós (szerk.): *Trianon*. Osiris, Budapest. 2003.

II/b kategória: Ostromnapló: Budapest, mint erőd

FARKAS Jenő: *Budapesti ostromnapló - 1944. december 10. - 1945. május 4.* Attraktor könyvkiadó, Budapest. 2017.

GOSZTONYI Péter: *Budapest lángokban 1944-1945.* Móra, Budapest. 1998.

Juhász Eszter: *Ostromnapló Budapest 1944-1945.* Mécses. In: <https://mek.oszk.hu/18200/18256/18256.pdf> (utolsó elérés: 2019. szeptember 12.)

UNGVÁRY Krisztián: *Budapest ostroma.* Corvina Kiadó. Budapest 2009.

UNGVÁRY Krisztián: *Légüres térben.* In: Rubicon 2012/4.

UNGVÁRY Krisztián: *A kitörés.* In: Rubicon 2012/4.

MIHÁLYI Balázs (szerk.): *A Várnegyed ostroma: Buda 1944-45.* Budavári Önkormányzat, Litea könyvesbolt. Budapest. 2018.

STARK Tamás: *A civil lakosság részleges elhurcolása Budapestről, 1944-1945* In: KISS Réka;

SIMON István (szerk.): *Gulag-Gupvi : A szovjet fogság Európában.* Nemzeti Emlékezet Bizottsága. 2017.

SZABÓ Péter – SZÁMVÉBER Norbert: *A keleti hadszíntér és Magyarország 1943 – 1945.* Püldo Kiadó, Debrecen 2009.

SZABÓ Péter: *Magyar honvédelmi alakulatok Budapest védelmében.* In: Markó, Gy (szerk.) *Az Elsodort város: emlékkötet a Budapestért folytatott harcok 60. évfordulójára 1944-45.* PolgART, Budapest. 2005.

SZÁMVÉBER Norbert: *Páncélosok a budapesti csatában.* Jaffa Kiadó. 2018.

SZEBENY Klára (szerk.): *103 el nem küldött levél Buda ostromáról.* Gondolat, Budapest. 2015.

II/c kategória: Maradni vagy átállni?

Tábornokok a magyar-német fegyverbarátságról

DOMBRÁDY Lóránd: *Szombathelyi Ferenc a népbíróság előtt.* Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest. 2007.

DOMBRÁDY Lóránd: *Szombathelyi Ferenc vezérezredes.* Hadtörténeti Intézet és Múzeum Könyvtára, Budapest. 2012.

GOSZTONYI Péter (szerk.): *Szombathelyi Ferenc visszaemlékezése.* Zrínyi Kiadó, Budapest. 1990.

LAKATOS Géza: *Ahogy én láttam.* Európa–História, Budapest. 1992.

NAGY Vilmos: *Végzetes esztendő.* Gondolat Kiadó, Budapest. 1986.

SZABÓ Péter – Számvéber Norbert: *A keleti hadszíntér és Magyarország 1943 – 1945.* Püldo Kiadó, Debrecen 2009.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945.* Magvető Kiadó, Budapest. 1987.

SZAKÁLY Sándor: *Nagy Vilmos Az emberséges tábornok.* In: Faggyas, Sándor (szerk.) *Protestáns hősök 2.* Press-Pannonica-Media, Amfipressz. Budapest, 2017.

A fordulók feladatainak rövid ismertetése:

Az előzetesen a www.tehetseghalo.hu oldalon és a horvathmihalyverseny@gmail.com címen regisztrált diákok vehetnek részt az első fordulóban.

Az első forduló a versenyre felkészítő múzeumpedagógiai foglalkozásból és az ezt követő résztéma választásból, valamint az előzetesen közölt feltételeknek megfelelően elkészített pályamunkából áll. Amelyet, határidőre ,papír alapon, valamint a 7-8. osztályos versenyzők részéről elektronikus formában is kérjük benyújtani.

A második fordulóban, a Hadtörténeti Múzeumban egy szakmai zsűri előtt szóban is bizonyítani kell a témában való jártasságot, megszerzett ismereteket.

A nevezés módja és határideje:

Online a www.tehetseghalo.hu weboldalon határidő: **2019. november 8.**

A nevező diákok adatait a felkészítő tanáraik rögzítik a **Tehetségáló** online jelentkeztető felületén.

A részvételi szándékot a horvathmihalyverseny@gmail.com címre küldött e-mailben, meg kell erősíteni.

A döntőbe jutott tanulókat az Oktatási Hivatal Budapesti Pedagógiai Oktatási Központjának versenyszervezője e-mailban értesíti **2020.március 30-ig**

A döntőre meghívott diákok az Oktatási Hivatal nevezési lapját és a szülői beleegyező nyilatkozatot a döntő helyszínén regisztrációkor adják le.

A döntőbe jutás feltételei, a továbbjutott versenyzők értesítésének módja és határideje:

A múzeumi foglalkozás és saját kutatómunka alapján elkészített és határidőig **2020. február 17-ig** benyújtott dolgozatokat a Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium szaktanárai és a Hadtörténeti Múzeum dolgozói javítják ki. A javítás eredményét és a döntőbe jutottak névsorát **2020. március 30-ig** hozzuk nyilvánosságra a www.tehetseghalo.hu a www.fazekas.hu, www.militaria.hu/muzeumpedagogia weboldalakon. A döntőbe jutott dolgozatok közül a javítóbizottság kiválasztja témánként a legjobb dolgozat íróját is.

A döntőben részt vevő diákok maximális létszáma 70 fő (korcsoportonként 35-35 fő)

A versenyen **részvételi díj nincs.**

A verseny díjai: A döntő valamennyi résztvevője emléklapot kap. Korcsoportonként és témakörönként az első három helyezett az Oktatási Hivatal Díjátadó ünnepségén oklevelet kap és jutalomban részesül.

A verseny ütemterve:

Határidő	Feladat	Felelős
2019.11.08.	nevezés a versenyre	nevező intézmények felkészítő tanárok
2019.11.13-14.	első forduló a Hadtörténeti Múzeumban	szakmai felelősök

2020.02.17.	pályamunkák beadása	nevező versenyzők, felkészítő tanárok
2020.03.30.	döntőbe behívott tanulók listájának közzététele	Budapesti POK
2020.04.23.	szóbeli döntő a Hadtörténeti Múzeumban,	Hadtörténeti Intézet és Múzeum Budapesti POK,
2020.05.28.	központi díjátadó ünnepség	Budapesti POK

A szakmai felelősök neve, címe, elérhetősége:

Ádámné Laczkó Melinda

Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium

E-mail: melinda@fazekas.hu

Tel/Fax: 210-10-30/243

Hidvégi András

Hadtörténeti Intézet és Múzeum

E-mail:hidvegi.andras@mail.militaria.hu

Tel: 06/1-325-16-91

Kapcsolattartó:

Hajdu-Tóth Irén

Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ

E-mail: hajdutoth.iren@oh.gov.hu; tehetseg.bppok@oh.gov.hu

Tel: +36/1/374-2142

Budapest, 2019. október 25.

Herczeg Katalin
Oktatási Hivatal Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ

